

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την περίοδο μετά το 2020:

Απόψεις και προτάσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ε.Ε. για την επαγγελματική κατάρτιση

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Παρασκευάς Λιντζέρης

Απρίλιος 2019

Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Επαγγελματική Κατάρτιση

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση - ΣΕΕΚ ([Advisory Committee on Vocational Training - ACVT](#)) είναι μια επίσημη και διαρκής επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει ως αποστολή της την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, αρμοδιότητά της αποτελεί η υποστήριξη (α) στην εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας και των σχετικών προγραμμάτων (β) στην προετοιμασία νέων θεσμικών προτάσεων και πρωτοβουλιών και (γ) στον συντονισμό και την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κρατών – μελών.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση (ΣΕΕΚ) συστάθηκε αρχικά στις 2 Απριλίου 1963 (Απόφαση 63/266/ΕΟΚ) στο πλαίσιο της τότε προσπάθειας θέσπισης αρχών για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης. Από τότε η ΣΕΕΚ γνωμοδότησε για πλήθος εγγράφων στρατηγικής και άλλων κειμένων, και πρότεινε σημαντικές θεσμικές πρωτοβουλίες όπως η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP).

Σαράντα χρόνια μετά την ίδρυσή της, το 2004, με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (2004/223/ΕΚ), άλλαξαν οι καταστατικές ρυθμίσεις λειτουργίας της ορίζοντας ότι αποτελείται από τρία μέλη ανά κράτος, ήτοι από έναν εκπρόσωπο της κυβέρνησης, έναν εκ μέρους των συνδικαλιστικών οργανώσεων (τριτοβάθμια οργάνωση εκπροσώπησης των εργαζομένων) και έναν εκ μέρους των οργανώσεων εργοδοτών. Η θητεία των μελών είναι τριετής. Στο πλαίσιο της ΣΕΕΚ λειτουργούν τρεις ομάδες συμφερόντων που απαρτίζονται από εκπροσώπους των εθνικών κυβερνήσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, και των οργανώσεων των εργοδοτών, αντιστοίχως. Πρόεδρος της ΣΕΕΚ είναι ο Γενικός Διευθυντής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επαγγελματική κατάρτιση. Η επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο και εκδίδει αιτιολογημένες γνώμες, οι οποίες εγκρίνονται με απόλυτη πλειοψηφία των εγκύρων ψήφων.

Η Γνωμοδότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση της 3ης Δεκεμβρίου 2018 για το μέλλον της ΕΕΚ μετά το 2020

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση αποφάσισε τον Δεκέμβριο του 2017 να επιδιώξει τη διατύπωση μιας Γνωμοδότησης σχετικά με το μέλλον της ΕΕΚ, η οποία θα απευθυνθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως συμβολή στις μελλοντικές της προτάσεις για ένα ανανεωμένο πλαίσιο πολιτικής για την ΕΕΚ, έτσι ώστε να συμβάλει στην εξέλιξη της τρέχουσας ατζέντας μεταρρύθμισης της ΕΕΚ, όπως αυτή καθορίστηκε από το Ανακοινωθέν της Μπριζ του 2010 και από τα Συμπεράσματα του 2015 στη Ρίγα.

Στο πλαίσιο αυτό, ένα χρόνο μετά, στις 3 Δεκεμβρίου 2018, η ΣΕΕΚ υιοθέτησε ομόφωνα -και λίγο αργότερα δημοσίευσε- [Κείμενο Γνώμης](#) (Γνωμοδότηση) σχετικά με το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και

κατάρτισης (ΕΕΚ) για την περίοδο μετά το 2020¹.

Όπως τονίζεται στη σχετική ανακοίνωση (ιστοσελίδα 2) η Γνωμοδότηση της ΣΕΕΚ θέτει ένα κοινό όραμα των κυβερνήσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις συνδεδόμενες χώρες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανταποκρίνονται στην ανάγκη για την αντιμετώπιση των μελλοντικών κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων. Η Γνωμοδότηση τονίζει

- ▶ το διττό στόχο της ΕΕΚ για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της αριστείας,
- ▶ το ρόλο της ΕΕΚ στη στήριξη της απόκτησης εξειδικευμένων και οριζόντιων δεξιοτήτων σχετικά με την εργασία, και
- ▶ ζητεί καλύτερη εξισορρόπηση των επενδύσεων και της χρηματοδότησης μεταξύ αρχικής και συνεχιζόμενης ΕΕΚ.

Η Γνωμοδότηση προσκαλεί για τη δημιουργία μιας άριστης, χωρίς αποκλεισμούς και δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης. Επίσης, καθορίζει

- ▶ τα δομικά στοιχεία των μελλοντικών εφαρμογών της ΕΕΚ,
- ▶ τους βασικούς στόχους για την επίτευξη του οράματος σχετικά με το περιεχόμενο, τις παροχές και τη διακυβέρνηση των συστημάτων ΕΕΚ,
- ▶ τις απόψεις των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά της μελλοντικής ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της ΕΕΚ και τις πιθανές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η εν λόγω Γνωμοδότηση είναι αποτέλεσμα διαβουλεύσεων μεταξύ των μελών της ΣΕΕΚ καθώς και συμβολών από μια ευρύτερη κοινότητα φορέων και ατόμων που ασχολούνται με την ΕΕΚ στην Ευρώπη. Σε επίπεδο εμπειρικών δεδομένων βασίζεται σε στοιχεία κυρίως από την Επιτροπή, το CEDEFOP και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Οι ευρωπαϊκές οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων (ETUC, SME United και BusinessEurope) και οι ενώσεις παρόχων ΕΕΚ συνέβαλαν στη διαδικασία καταθέτοντας απόψεις και προτάσεις.

¹ Βλ. μετάφραση στην ελληνική γλώσσα του Κειμένου Γνώμης της 3ης Δεκεμβρίου 2018 της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), [Γνωμοδότηση σχετικά με το μέλλον της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για την περίοδο μετά το 2020, Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση](#), μτφ. Παρασκευάς Λιτζέρης & Αντώνης Αγγελιάκης, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Μάρτιος 2019, σσ. 20

Παρουσίαση των περιεχομένων της Γνωμοδότησης ΣΕΕΚ 3/12/2018

Η Γνωμοδότηση της 3ης Δεκεμβρίου 2018 της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση σχετικά με το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την περίοδο μετά το 2020 αναφέρεται στα ακόλουθα σημεία:

Στη σύντομη **Εισαγωγή** επισημαίνεται ότι η επίτευξη ανταγωνιστικότητας, συνεκτικότητας και ανθεκτικότητας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϋποθέτει την επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτισή του ανθρώπινου δυναμικού. Σημειώνεται δε ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τον κόσμο της εργασίας (αλλαγές στις δεξιότητες) σε συνδυασμό με τις οικονομικές, δημογραφικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Θεωρεί ότι τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα παίξουν καίριο ρόλο στις μεταβάσεις από το σχολείο στην εργασία και από εργασία σε εργασία αναφορικά με την παροχή των αναγκαίων δεξιοτήτων, είτε πρόκειται για αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling), είτε για επανακατάρτιση (reskilling). Επίσης εκτιμά ότι η ΕΕΚ συμβάλλει στην αναβάθμιση της προσωπικής ανάπτυξης, αλλά και της ιδιότητας του ενεργού δημοκρατικού πολίτη.

Στην ενότητα «**Το πολιτικό πλαίσιο και οι επιπτώσεις στην ΕΕΚ**» η Γνωμοδότηση σημειώνει τις διαρθρωτικές αλλαγές που προκαλούνται από τις τεχνολογικές εξελίξεις (ψηφιοποίηση, αυτοματοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη κοκ) αλλά και την ανάγκη διαχείρισης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Οι αλλαγές αυτές έχουν σημαντικές επιπτώσεις ιδίως στον τομέα της απασχόλησης, επομένως και στο περιεχόμενο των αναγκαίων για την εργασία δεξιοτήτων. Αναφέρεται, επίσης, στις δημογραφικές αλλαγές και τη μετανάστευση θεωρώντας τις μείζονες προκλήσεις για την Ευρώπη, οι οποίες με τη σειρά τους σχετίζονται με την ποσότητα και την ποιότητα της προσφοράς εργατικού δυναμικού και τη δομή των θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ενσωμάτωση των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων στην αγορά εργασίας πρέπει να αποτελεί μέρος των προσπαθειών της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων.

Επιπλέον, η Γνωμοδότηση εκτιμά ότι εάν θέλουμε να προωθηθούν οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης χρειάζεται οι πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης να συνδεθούν με το ευρύτερο πλαίσιο των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας. Επίσης, θα πρέπει να συνδεθούν με τις κοινωνικές πολιτικές και να εξασφαλίσουν επαρκή δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση. Σε αυτή την προοπτική, ο ρόλος των κοινωνικών εταιρών θεωρείται πολύ σημαντικός ιδίως αναφορικά με την υποστήριξη του σχεδιασμού αποτελεσματικών προγραμμάτων μετάβασης από το σχολείο στην εργασία και χάραξης εναλλακτικών διαδρομών σταδιοδρομίας των ατόμων μεταξύ κλάδων και επαγγελμάτων.

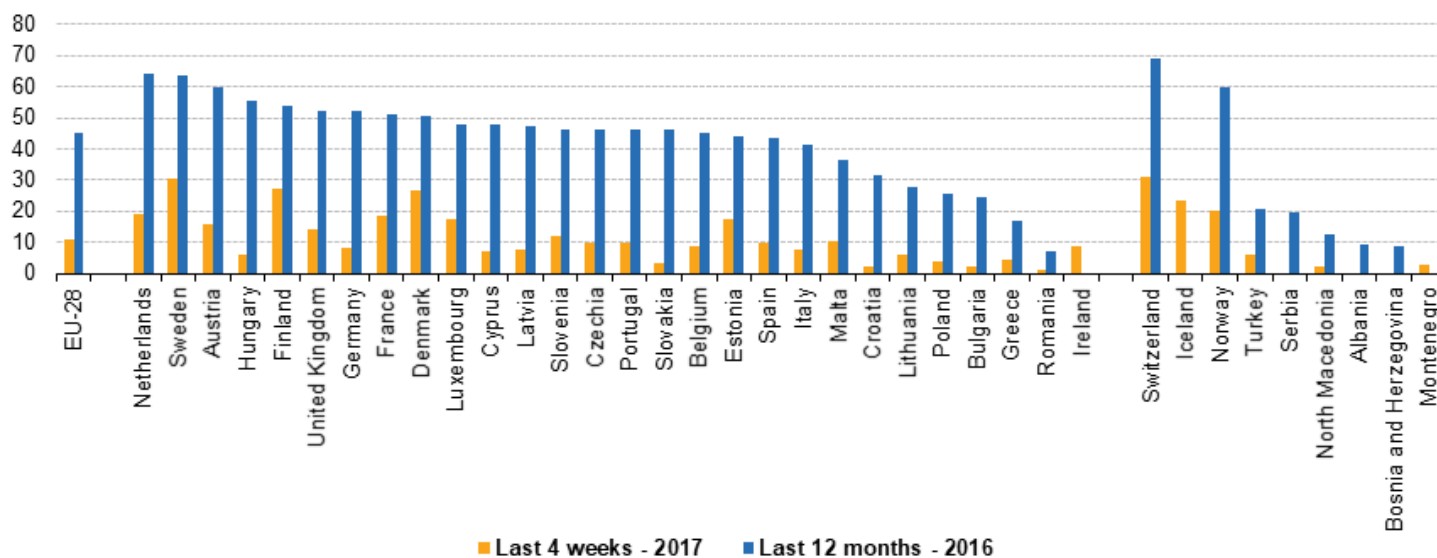
Η Γνωμοδότηση επαναλαμβάνει μια βασική Ενωσιακή επιδίωξη από την ΕΕΚ: την ανάγκη εξισορρόπησης μεταξύ σταθερότητας και ενός ορισμένου βαθμού ευελιξίας που θα επιτρέπει την ανταπόκριση στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας και ειδικότερα την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων, ιδίως στα επίπεδα των δεξιοτήτων μεσαίας και υψηλής στάθμης τα οποία αναμένεται να εμφανίσουν αυξημένη ζήτηση στο μέλλον.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην ανάπτυξη μηχανισμών ποσοτικής και ποιοτικής πρόβλεψης δεξιοτήτων προκειμένου να κατανοηθεί ο αντίκτυπος των αλλαγών εντός τομέων και επαγγελμάτων και να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές για την αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και την υποστήριξη των ατόμων στις διαδικασίες ανίχνευσης, αξιολόγησης και υιοθέτησης επιλογών μάθησης και σταδιοδρομίας.

Ακόμη, η Γνωμοδότηση σημειώνει ότι η ΕΕΚ -εκτός του «παραδοσιακού» ρόλου της στην αρχική εκπαίδευση και μετάβαση των νέων από το σχολείο την εργασία- έχει πλέον αυξημένο ρόλο στην αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανακατάρτιση του ενήλικου πληθυσμού (εργαζόμενοι, άνεργοι, μετανάστες, πρόσφυγες, ειδικές ομάδες του πληθυσμού) ώστε να παραμείνουν επαγγελματικά δραστήριοι ή να επανενταχθούν διεξοδικά στην αγορά εργασίας. Καταληκτικά, σημειώνει ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση της επαγγελματικής κατάρτισης -σε βάρος της μη επαγγελματικής, γενικής κατάρτισης- που διεξάγεται από τις ίδιες της επιχειρήσεις.

Βεβαίως, το επίπεδο της συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και κατάρτιση, στην Ελλάδα, διαφοροποιείται αφού η χώρα μας παραμένει, σε πολύ χαμηλά επίπεδα συμμετοχής (4,5% κατά τις τέσσερις εβδομάδες πριν την έρευνα (2017) και 16,7% κατά τους προηγούμενους 12 μήνες (2016))

Participation rate in education and training (last 4 weeks - 2017 - and last 12 months - 2016)
(% of persons aged 25-64)

Source: Eurostat (online data code: trng_lfse_01 and trng_aes_100)

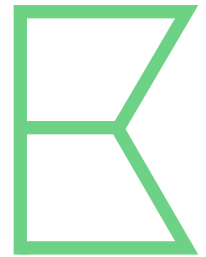
Σε πρόσφατη [έρευνα των ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και ΙΝΕ ΓΣΕΕ](#)², αναφορικά με τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, σημειώνεται μια σαφής αυξητική τάση της συμμετοχής μεταξύ των ετών 2011 (18,3%) και 2013 (24%) η οποία συνεχίζεται και το 2015 (27,9%). Συνολικά, την περίοδο 2011-2015 η συμμετοχή στην ΣΕΚ αυξάνεται κατά 9,6%. Ωστόσο, το έτος 2016 σημειώνεται μια σημαντική μείωση των ποσοστών συμμετοχής που ξεπερνά τις 5 ποσοστιαίες μονάδες και φτάνει στο 22,7%.

² Καραλής Θ. (2018), Η συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής (2011 – 2016), Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ & ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Στην ενότητα «Καθορίζοντας ένα κοινό όραμα για τη βασισμένη στο μέλλον ΕΕΚ, για το 2030» υπενθυμίζονται οι προσπάθειες που έχουν γίνει στο πλαίσιο του [Ανακοινωθέντος της Μπριζ](#) (2010) με στόχο να καταστήσουν την αρχική ΕΕΚ περισσότερο συναφή με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, εστιάζοντας κυρίως στην μάθηση που βασίζεται στην εργασία (WBL), στη μαθητεία, στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών και στη διασφάλιση της ποιότητας. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι τα αποτελέσματα των προσπαθειών ποικίλουν από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα τα ποσοστά συμμετοχής στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση κυμαίνονται από 73% έως λιγότερο από 15%. Στην Ελλάδα τα ποσοστά συμμετοχής στην ΕΕΚ, το 2016, ήταν 33%.

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που έλαβαν χώρα μετά το 2010 αφορούν κυρίως την ενδυνάμωση της αρχικής ΕΕΚ, αλλά και τη μετατόπιση της εστίασης προς τη συνεχιζόμενη ΕΕΚ με δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανακατάρτισης εργαζομένων. Με βάση τα [Συμπεράσματα της Ρίγα](#) (2015) επεκτάθηκε ο διάλογος σχετικά με τον προσανατολισμό, τις προτεραιότητες και γενικότερα το μέλλον της ΕΕΚ μετά το 2020. Επίκεντρο αυτού του διαλόγου είναι οι προσπάθειες «να στραφεί η σημερινή προσοχή από την αρχική κατάρτιση σε μια συνολική προσέγγιση της διά βίου μάθησης και να αυξηθούν σημαντικά οι δεσμοί με την καινοτομία και την αποτελεσματικότητα της ΕΕΚ» (ΣΕΕΚ, 2018: 5-6).

Για την καλύτερη κατανόηση των τάσεων που διαμορφώνονται στα συστήματα ΕΕΚ των ευρωπαϊκών χωρών, με στόχο την υιοθέτηση πιο προσαρμοσμένων και κατάλληλων στρατηγικών, διενεργήθηκε από το CEDEFOP μεγάλη έκτασης έρευνα (2016-2018) με τίτλο «[Η μεταβαλλόμενη φύση και ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης](#)». Στην έρευνα αυτή (βλ. Cedefop, 2017α και Βαλάση, 2017) μελετήθηκαν και αναλύθηκαν οι διάφορες μορφές επαγγελματικά προσανατολισμένης εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως αυτές εξελίχθηκαν τις δυο δεκαετίες από το 1995 έως το 2015 ώστε να αναγνωριστούν και αποτυπωθούν οι βασικές προκλήσεις και ευκαιρίες που προκύπτουν για το μέλλον.

Η Γνωμοδότηση της ΣΕΕΚ παρουσιάζει τις βασικές αναδυόμενες τάσεις στην ΕΕΚ (ΣΕΕΚ, 2018: 6-7 και Cedefop, 2017β) όπως την ανάγκη επανατοποθέτησης των συστημάτων ΕΕΚ μέσα στο μείγμα δεξιοτήτων (βασικών, γενικών, εγκάρσιων, επαγγελματικών) που θεωρούνται απαραίτητες για το μέλλον της εργασίας και γενικότερα της κοινωνικής ζωής, την αυξημένη διαπερατότητα μεταξύ ΕΕΚ και γενικής εκπαίδευσης, αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης, ανώτερης ΕΕΚ και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τον αμφίδρομο χαρακτήρα της σύνδεσης ΕΕΚ και αγοράς εργασίας, τον αυξημένο ρόλο των συστημάτων πρόγνωσης δεξιοτήτων και της άμεσης προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών βάσει αυτών, την ισορροπημένη αντιμετώπιση των εισροών, διαδικασιών και αποτελεσμάτων της ΕΕΚ, τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών με καίριο ρόλο των κοινωνικών εταίρων στη διακυβέρνηση των συστημάτων ΕΕΚ, τη σύνδεση με την καινοτομία και τη συμβολή στην ανταγωνιστικότητα και την οικονομική μεγέθυνση της ΕΕ.

Τέλος επισημαίνεται ότι η υφιστάμενη κατάσταση καθώς και οι προκλήσεις διαφέρουν από χώρα σε χώρα στην Ευρώπη, αλλά και τα ίδια τα συστήματα ΕΕΚ είναι αρκετά διαφοροποιημένα. Η πολύμορφη αυτή πραγματικότητα απαιτεί τη διαμόρφωση λύσεων που θα είναι επαρκώς προσαρμοσμένες στο εκάστοτε πλαίσιο της κάθε χώρας.

Στην ενότητα **«Ένα όραμα για τη μελλοντική πολιτική της Ένωσης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση»** αναλύονται τρεις διαστάσεις:

- i. Δεξιότητες ικανότητες και προσόντα για απασχολησιμότητα, προσαρμοστικότητα και προσωπική ανάπτυξη (ΣΕΕΚ, 2018: 8)
 - Η παροχή της ΕΕΚ πρέπει να ενσωματώνει έναν σταθερό πυρήνα, αλλά και ευέλικτα στοιχεία για να παρέχει στους εκπαιδευόμενους τις δεξιότητες και τις εγκάρσιες ικανότητες που χρειάζονται στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.
 - Για να είναι πλήρως αποτελεσματική η ΕΕΚ, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να έχουν ισχυρή θεμελίωση επάρκειας στις βασικές δεξιότητες (γραφή, αριθμητική, ψηφιακός γραμματισμός) και σε άλλες

ικανότητες-κλειδιά, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας, κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων διαχείρισης σταδιοδρομίας.

- Η ΕΕΚ είναι σημαντική όχι μόνο για την προώθηση της απασχολησιμότητας αυτών που μαθαίνουν, αλλά και για την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και το δυναμικό καινοτομίας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Επομένως, είναι σημαντικό να ενισχυθεί περαιτέρω η συσχέτιση των προγραμμάτων σπουδών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας

ii. Προσβάσιμη, ελκυστική, αξιόπιστη και καινοτόμα παροχή υπηρεσιών ΕΕΚ για όλους (ΣΕΕΚ, 2018: 8-9)

- Η ΕΕΚ θα πρέπει να παρέχεται από έμπειρους και με υψηλά προσόντα εκπαιδευτικούς. Αναγκαία θεωρείται η αύξηση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτή.
- Η ΕΕΚ πρέπει να είναι επικεντρωμένη στους μαθητές, παρέχοντας ευέλικτες και σπονδυλωτές ευκαιρίες μάθησης.
- Η ΕΕΚ πρέπει να υποστηρίζει την έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, διευρύνοντας τη διεπιστημονική μάθηση και προσφέροντας καινοτόμες υπηρεσίες που προωθούν τη δημιουργικότητα των μαθητών.
- Απαιτούνται ισχυρές επενδύσεις στη διαμόρφωση της εικόνας της ΕΕΚ ως ελκυστική και άριστη πορεία για την απασχόληση και τη ζωή.
- Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να εξασφαλίζουν αποτελεσματική και ισορροπημένη πρόσβαση των φύλων, ελκυστικότητα και ευκαιρίες κατάρτισης για όλους.
- Η ΕΕΚ πρέπει να προσφέρει υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση και να προωθείται σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των υψηλότερων επιπέδων στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Η ΕΕΚ πρέπει να είναι όσο μακροχρόνια και η εργασία και διαφανής, υποστηριζόμενη από ρυθμίσεις για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, την αναγνώριση της πρότερης μάθησης, τις ποιοτικές υπηρεσίες αποτελεσματικής καθοδήγησης.

iii. Ολοκληρωμένα, ευέλικτα και διαφοροποιημένα συστήματα ΕΕΚ με αποτελεσματική διακυβέρνηση και χρηματοδότηση που προωθούν την αριστεία, την ένταξη και την αποτελεσματικότητα (ΣΕΕΚ, 2018: 9-10)

- Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να είναι σχεδιασμένα σε μια προοπτική δια βίου μάθησης, ενταγμένα στα γενικά εθνικά συστήματα ΕΕΚ, καθώς και συνδυασμένα με τις πολιτικές απασχόλησης, ενσωματωμένα σε προωθητικές στρατηγικές και συστήματα οικονομικής ανάπτυξης, και βασισμένα σε ισχυρούς μηχανισμούς διασφάλισης ποιότητας.
- Η υλοποίηση της ΕΕΚ πρέπει να ενημερώνεται από τις προγνώσεις - αποτιμήσεις δεξιοτήτων και τα συστήματα ικνηλάτησης των αποφοίτων.
- Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να γίνουν περισσότερο προσανατολισμένα στη ζήτηση και ανοιχτά όσον αφορά στις μορφές παροχής υπηρεσιών, ιδίως μέσω στρατηγικών διεθνοποίησης, μεγαλύτερης διακρατικής κινητικότητας, νέων μορφών ψηφιακής μάθησης, νέων μεικτών τύπων μάθησης, ανάπτυξης σπονδύλων για αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανακατάρτιση καθώς και ανάπτυξη ποικιλομορφίας των παρόχων.
- Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να βασίζονται σε αποτελεσματική διακυβέρνηση, σε όλα τα επίπεδα, όπου περιλαμβάνονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι, ιδίως οι κοινωνικοί εταίροι. Πρέπει, επίσης, να παρέχουν τον απαραίτητο βαθμό αυτονομίας των παρόχων ΕΕΚ, να εξασφαλίζουν ισορροπία μεταξύ επενδύσεων και χρηματοδότησης για την αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, αποτελεσματική πρόσβαση σε κατάρτιση για όλους, και επιβράβευση της αριστείας.

Στην τελευταία ενότητα του κειμένου (ΣΕΕΚ, 2018: 11), «**Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ**» περιλαμβάνονται δύο υποκεφάλαια (α) «**Συνεργασία για την ΕΕΚ στην Ε.Ε. μετά το 2020**» και «**Κύρια στοιχεία που πρέπει να εξεταστούν σε πιθανή μελλοντική πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την ΕΕΚ**».

Εισαγωγικά διευκρινίζεται ότι η πολιτική της ΕΕ για την ΕΕΚ διαμορφώνεται, σε επίπεδο προετοιμασίας προτάσεων και κατευθύνσεων, από τη

σύμπραξη τεσσάρων παραγόντων: (α) τις συναντήσεις των Γενικών Διευθυντών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, (β) τις προτάσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση, (γ) τις υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) και τις παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF), το οποίο συμβάλλει στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση με τη Γνωμοδότηση αυτή ζητά από την ΕΕ την έγκριση και έκδοση Ανακοινωθέντος που θα καθορίσει το όραμα για την ΕΕΚ 2030, και την προετοιμασία πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (με τη μορφή γενικής Σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ΕΕΚ) για τον εξορθολογισμό και την εδραίωση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Η Σύσταση αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει (ΣΕΕΚ, 2018: 12-13):

- i. Το πρωταρχικό όραμα της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ΕΕΚ.
- ii. Την οργάνωση μιας δράσης σκέψης και προβληματισμού με εμπειρογνώμονες της ΣΕΕΚ όσον αφορά στις δυνατότητες εξορθολογισμού των υφιστάμενων μέσων ΕΕΚ.
- iii. Προτάσεις για την απλούστευση της διακυβέρνησης της ΕΕΚ σε επίπεδο ΕΕ και την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δομών που υποστηρίζουν την εφαρμογή των εργαλείων της ΕΕ στο πεδίο της ΕΕΚ.
- iv. Πρόσκληση στο Cedefop και το ETF να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτικών για την ΕΕΚ.
- v. Ένα σαφές και ελαφρύ πλαίσιο παρακολούθησης των πολιτικών και μέτρων σε σχέση με ένα σύνολο δεικτών.
- iv. Καθορισμός της υποστήριξης σε επίπεδο ΕΕ κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την αναγκαία συνέχεια των επιτυχημένων πρωτοβουλιών πολιτικής και των διαφόρων συστάσεων του Συμβουλίου και διασύνδεση αυτών με τη διαθέσιμη οικονομική στήριξη μέσω του προγράμματος Erasmus και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Στην όλη διαδικασία προετοιμασίας και εφαρμογής της εν λόγω πρωτοβουλίας ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να αποτελεί ένα βασικό στοιχείο και ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων καθοριστικός.

Τέλος, η Γνωμοδότηση της ΣΕΕΚ της 3ης Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνει «**Παράρτημα**» (ΣΕΕΚ, 2018: 14-20) με τα ακόλουθα σημεία:

- ▶ Η τρέχουσα κατάσταση της ΕΕΚ στην Ευρώπη
 - Βασικά στατιστικά δεδομένα για την ΕΕΚ
 - Βασικά ευρήματα της έκθεσης του CEDEFOP/ETF επί των εξελίξεων στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Ρίγα 2015-2017
 - Τάσεις που αναγνωρίζονται στη μελέτη του CEDEFOP σχετικά με τον μεταβαλλόμενο ρόλο και τη φύση της ΕΕΚ
- ▶ Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ
- ▶ Κύρια προγράμματα της ΕΕ που υποστηρίζουν την ΕΕΚ

Ανάγκη για μια ανοιχτή, αντιπροσωπευτική και κριτική προσέγγιση των ευρωπαϊκών πολιτικών ΕΕΚ

Οι πολύμορφες αλλαγές στην εργασία και οι «ανάγκες» που έχουν αυτές επιβάλει, σύμφωνα με την κυρίαρχη ερμηνεία, σε συνδυασμό με την νεοφιλελεύθερης κοπής ιδέα ότι η επαγγελματική μάθηση και προετοιμασία είναι αποκλειστικά ατομική υποχρέωση και όχι (εξίσου) δημόσια ευθύνη και μέριμνα, έχουν οδηγήσει σε μια εντατική στροφή πολιτικής προς την επαγγελματικά προσανατολισμένη μάθηση. Η έμφαση στην επαγγελματική έναντι της γενικής εκπαίδευσης, στη μαθητεία σε επιχειρήσεις έναντι της πρακτικής άσκησης στο σχολείο, στη συνεχιζόμενη επιμόρφωση ενηλίκων εργαζομένων και ανέργων, στην υιοθέτηση στρατηγικών για την συνεχόμενη προσαρμογή των δεξιοτήτων των εργαζομένων κοκ έχουν επικρατήσει σε όλα τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Παράλληλα, οι ευρωπαϊκές πολιτικές για την ΕΕΚ επιδιώκουν την ευρύτερη δυνατή κοινωνική συναίνεση και στην επιδίωξη αυτή ο ρόλος των επίσημων, θεσμικών κοινωνικών φορέων θεωρείται σημαντικός, ιδιαίτερα δε, εφόσον η οπτική και οι πρακτικές των κοινωνικών εταίρων λειτουργούν αποδεδειγμένα ως αδιαμφισβήτητο στήριγμα της πολιτικής της Ε.Ε. για την ΕΕΚ, επομένως αποβλέπουν -μεταξύ άλλων- στη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Σχετικά με τη διαδικασία διαμόρφωσης θέσεων και προτάσεων της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να παρατηρήσουμε ότι παρά το γεγονός ότι θα μπορούσε να οργανωθεί εκ μέρους της χώρας μας μια πιο συντεταγμένη και ουσιαστική παρουσία, τέτοια που να εκφράζει αντιπροσωπευτικά την τριμερή εκπροσώπηση, αλλά και τις απόψεις και θέσεις των σημαντικότερων φορέων και κυρίως των ενδιαφερόμενων και συμμετεχόντων στην ΕΕΚ (εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών, σπουδαστών, μαθητευόμενων, ενηλίκων εκπαιδευόμενων κοκ), κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει, με αποτέλεσμα αφενός η ΣΕΕΚ να λειτουργεί ως ένα κλειστό γραφειοκρατικό σώμα «ειδικών» χωρίς ποιοτικές εισροές σχετικά με τις ανάγκες της ΕΕΚ στην Ελλάδα (πέρα από τα ποσοτικά στοιχεία που ενδεχομένως λαμβάνει υπόψη από το Cedefop και την Eurostat), αφετέρου η διαμόρφωση των προτάσεων, και στη συνέχεια η υιοθετούμενη πολιτική για το μέλλον της ΕΕΚ, δεν προκύπτει μετά από ουσιαστικό, ευρύ και συστηματικό κοινωνικό διάλογο, επομένως, κατά τεκμήριο, δεν εκφράζει ικανοποιητικά τις ανάγκες των επιμέρους εθνικών παραδόσεων και συστημάτων, ούτε τις ανάγκες των βασικών συμμετεχόντων, ιδίως αυτών που μαθαίνουν και που χρειάζονται την ΕΕΚ για την εδραίωση μιας αξιολύτως και δημοκρατικής κοινωνικής και επαγγελματικής ζωής. Αντιθέτως, σε πολλές περιπτώσεις, υιοθετούν άκριτα και προωθούν δεσποζουσες παραδοχές σχετικά με το ρόλο της ΕΕΚ, οι οποίες προέρχονται μονομερώς από τις «ανάγκες» και τις απαιτήσεις των αναπτυγμένων ευρωπαϊκών οικονομιών και των αγορών εργασίας, εμπορευμάτων και χρήματος.

Στην κατεύθυνση αυτή, θεωρούμε αναγκαία την ανάληψη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση της συμμετοχής και ουσιαστικής συμβολής στο έργο της ΣΕΕΚ εκ μέρους των σχετικών φορέων της χώρας μας. Το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σε αυτό το πλαίσιο, προτίθεται να αναλάβει την πρωτοβουλία να συστήσει ένα διαρκές εργαστήριο (workshop) συζήτησης και συνδιαμόρφωσης θέσεων για τα θέματα που περιλαμβάνει η ατζέντα της ΣΕΕΚ (αλλά και άλλα που πιθανόν θα προταθούν), με απώτερη πρόθεση την επεξεργασία και κοινοποίηση προς την ΣΕΕΚ προτάσεων για το μέλλον της ΕΕΚ. Το εργαστήριο διαλόγου για την ΕΕΚ θα περιλαμβάνει εκπροσώπους από τα τρία μέρη, κυβέρνηση, εργαζόμενοι, εργοδότες· αρμόδιους για τα θέματα της ΕΕΚ στην Ελλάδα φορείς (π.χ. ΟΑΕΔ, εκπρόσωποι παρόχων κατάρτισης), φορείς εκπροσώπησης εκπαιδευτών κοκ. Βασικός στόχος του εργαστηρίου θα αποτελεί η εκπόνηση προτάσεων και η προώθηση πολιτικών για την ΕΕΚ στην Ελλάδα και την Ευρώπη τέτοιων που θα λαμβάνουν υπόψη τους –κατά το δυνατόν- όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, όλες τις διαστάσεις της μάθησης, αλλά και περισσότερες -και πιο κριτικές- οπτικές για το μέλλον της ΕΕΚ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Advisory Committee on Vocational Training (2018) Opinion on the future of vocational education and training post 2020. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1146&newsId=9263&furtherNews=yes>. / Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση / ΣΕΕΚ (2018) Γνωμοδότηση σχετικά με το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την περίοδο μετά το 2020 – 3 Δεκεμβρίου 2018, μτφ. Π. Λιντζέρης & Α. Αγγελιάκης, σελ. 20.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), [Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αγορά εργασίας. Τα συμπεράσματα της Ρίγας. Ευρωπαϊκή συνεργασία στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση 2015-2020](#), Βέλγιο: Υπηρεσία Εκδόσεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Βαλάση Δ. (2017), «[Οι απόψεις των ευρωπαίων πολιτών για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Μερικά πρώτα αποτελέσματα της έρευνας γνώμης του CEDEFOP για την ΕΕΚ](#)», Ενημερωτικά Σημειώματα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Δεκέμβριος, σσ. 12

Cedefop (2017a). The changing nature and role of vocational education and training in Europe. Volume 2: Results of a survey among European VET experts. Luxembourg: Publications Office. Cedefop research paper; No 64. <http://dx.doi.org/10.2801/548024>

Cedefop (2017β) Ενημερωτικό Σημείωμα 9123: «Με οδηγό το παρελθόν και το βλέμμα στο μέλλον. Προετοιμάζοντας το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη 2020-30» Θεσσαλονίκη: Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2004) Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26ης Φεβρουαρίου 2004 για θέσπιση του καταστατικού της συμβουλευτικής επιτροπής για την επαγγελματική κατάρτιση (2004/223/ΕΚ)

Καραλής Θ. (2018), [Η συμμετοχή των ενήλικων στη δια βίου εκπαίδευση. Εμπόδια και κίνητρα συμμετοχής \(2011 – 2016\)](#), Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ & ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

Ιστοσελίδες

Advisory Committee for Vocational Training: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=1803>

Tri-partite opinion on the future of vocational education and training: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1146&newsId=9263&furtherNews=yes>

Λιντζέρης Π. (2019), «Το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την περίοδο μετά το 2020: Απόψεις και προτάσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ε.Ε. για την επαγγελματική κατάρτιση», Ενημερωτικά Σημειώματα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σσ. 16

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ αποσκοπούν στην ενθάρρυνση και επέκταση του δημόσιου διαλόγου και της επικοινωνίας μεταξύ του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και των φορέων της επιχειρηματικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών. Οι απόψεις και τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στην παρούσα έκδοση εκφράζουν τον/την συντάκτη/κτρια και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις επίσημες θέσεις του Ινστιτούτου και της ΓΣΕΒΕΕ.

Το παρόν παραδοτέο εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Θεσμική, ερευνητική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση της ΓΣΕΒΕΕ» με κωδικό ΟΠΣ 5001290, που υλοποιείται από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη